

ПЪТЯТ КЪМ ОБОСОБЯВАНЕ НА ДОБРОСЪВЕЩНОТО ПРИДОБИВАНЕ НА ДВИЖИМИ ВЕЩИ, ПРЕХВЪРЛЕНИ ОТ НЕСОБСТВЕНИК, КАТО ПЪРВИЧЕН ПРИДОБИВЕН СПОСОБ

д-р Димитър Стоянов

Summary: The method of defining the good faith acquisition of movables as a separate original means of acquiring ownership

The present article examines from a historic-comparative perspective the way of formation of good faith acquisition of movables as a separate 'modus acquirendi'. Since Roman law refused to give protection to the acquirer 'a non domino' and only acquisitive prescription was available to possessors who for other reasons (in particular defective delivery) had not yet acquired ownership, the famous French author Fr. Bourjon elaborated in 1747 the rule that with regard to movables 'possession equals title' (possession vaut titre). This rule was intended to protect good faith acquirers in the interest of commerce, so that no acquisitive prescription rule was needed. The drafters of the Code Napoleon adopted this rule, by providing, in Article 2279 (now 2276) Code Civil, that 'en fait de meubles, la possession vaut titre'. On this way a good faith acquisition rule was enacted.

Key Words: *Acquisitive Prescription, Commerce, Gewere, Good Faith Acquisition of Movables, Goods, Movables, Possession, Possession Equals Title.*

ВЪВЕДЕНИЕ

В основата на настоящото изложение е изучаването на института на добросъвестното придобиване на движими вещи, прехвърлени от несобственик, като първичен придобивен способ.

1. Въпреки че римското право предвиждало един сравнително благоприятен фактически състав на кратката придобивна давност за случаите на добросъвестно придобиване на движими вещи, прехвърлени от несобственик, през късното Средновековие то вече не било в състояние да отговори на нуждите на развиващия се граждански и търговски обмен, поради това, че настъпването на вещния ефект било отложено във времето и това затормозявало сигурността на приобретателите. Динамиката на оборота изисквала купувачът, който не знаел, че придобива от несобственик, да може да стане собственик на вещта незабавно с получаване на владението върху нея. Но категоричният и безусловен начин, по който бил формулиран принципът "*nemo plus iuris*" в Дигестите, не допускал значими за оборота изключения, тъй като се извеждал пряко от дефиницията за правото на собственост на праводателя⁶⁰⁴ и от тук обосновавал възможността за неограничена ревандикация на вещта от собственика ѝ, където и у когото тя да бъде намерена, вкл. от добросъвестния ѝ владелец според принципа '*ubi rem meam inventio, ibi vindico*'.

2. В това отношение германската правна мисъл от XVIII век се ориентира към едно по-прагматично решение, което става основа за постепенното обособяване на добросъвестното придобиване на движими вещи от несобственик като самостоятелен първичен придобивен способ (*modus acquirendi*), напълно откъснат не само от идеята за

⁶⁰⁴ Така BEKKER, E. *Das System des heutigen Pandektenrechts*. Band I, 1886, S. 108, цит. по Stagl, J., *Gutgläubiger Fahrnisserwerb als sofortige Ersitzung*. – *Archiv für die civilistische Praxis*, 2011, Band 211, S. 534, Fn. 13.

каквото и да било правопримство между прехвърлителя и приобретателя, но и от института на придобивната давност (*usucapio*)⁶⁰⁵. Това решение се корени в съществуващите различия между римската концепция за правото на собственост и специфичния старогермански вещноправен институт ‘Gewere’, при който не се провеждало ясно разграничение между понятията право на собственост и владение като фактическо състояние⁶⁰⁶. Докато придобиването на вещни права върху движими вещи, както впрочем и върху недвижими имоти, в римското право се опирало на абстрактното понятие за правото на собственост като абсолютно субективно право, и от тук - на идеята за правопримство (при което правото на собственост преминава върху приобретателя във вида, в който то се е намирало в патримониума на праводателя, с всички ограничени вещни права на трети лица и противопоставими на прехвърлителя вещни тежести), то по старото германско право прехвърлянето на вещноправното господство (притежание) върху движими вещи било конструирано върху специфичното понятие за ‘Gewere’⁶⁰⁷.

⁶⁰⁵ Според WESTERMANN, H./GURSKY, K., *Sachenrecht*. 7. Auflage. C. H. Beck, München, 1998, S. 373. макар старогерманското право да не е познавало института на добросъвестното придобиване на движими вещи, прехвърлени от неособственик в съвременния му вид, неговите исторически корени следва да се търсят именно там.

⁶⁰⁶ Вж. HÜBNER, E. *Die Bedeutung der ‘Gewere’ im deutschen Sachenrecht – Zeitschrift der Savigny Stiftung für Rechtsgeschichte*. Germanische Abteilung. Vol. 18, No. 1, p. 193 – 195; HEPBURN, S. *Principles of Property Law*. 2nd ed., Cavendish Publishing, London, 2001, p. 35 – 37.

⁶⁰⁷ Както изтъкват съвременните историци на германското право понятието ‘Gewere’ е изключително трудно за обяснение от гледна точка на днешните правни представи, тъй като старогерманското право не познавало понятието „собственост“ чак до първата половина на XIII век, а боравело само с понятието „свой“ (“eigen”, ‘suus’; на старонемски - ‘eigan’ или ‘egan’) и „чужд“. Казано най-общо, ‘Gewere’ изразявало „снабдяването“ на едно лице с правно защитено физическо господство върху една вещ, което не се губело, дори когато непосредствената връзка на лицето с вещта отпаднала (*die Ausstattung mit Besitzgewalt, bzw. mit Besitzrecht, das auch bei Entfernung der Person von der Sache nicht erlischt*). В средновековното си правно значение съществителното ‘die Gewere’ е било използвано като правнотехнически термин, означаващ действителното или символично “обличане” (овластяване, *Einkleidung, vesting*) на владелеца с притежанието на владелчески правомощия (власт, господство) върху вещта. Тъй като в примитивните старогермански правни представи стопанската ценност на една движима вещ се свеждала до това, да я имаш в свое непосредствено притежание (т. е. в ‘Haben’), този, който придобивал ‘Gewere’ върху една вещ, ставал носител на възможността да я ползва, да извлича плодовете от нея, както и да се разпорежда с нея – да я изконсумира, да я прехвърли другиму и т.н. Според средновековното германско обичайно право ‘Gewere’ била наследима власт върху вещта съобразно максимата ‘Le mort saisit le vif’ (*Der Tote erbt den Lebendenden*). Прилагала се фикцията, че наследникът продължава непосредствено от момента на откриване на наследството господството на починалия върху вещта, даже без да е необходимо да е установил физическа власт (*corpus*) върху нея, та даже и когато не знае за смъртта на наследодателя си. В тия случаи се казвало, че ‘*der Tote setzt den Erbe in die Gewere*’, т. е. че мъртвият въвежда наследника си в притежанието на вещта. Етимологията на думата ‘Gewere’ се извежда от глагола старогерманския глагол ‘*wern*’, чиято първооснова на свой ред лежи в готския глагол ‘*vasjan*’, преведан като “обличам”. По смисъла си той кореспондира на латинския глагол ‘*vestire*’ - “обличам”. От тук ‘Gewere’ се приближава по смисъл до латинското съществително ‘*vestitura*’ (*investitura*) и изразява същевременно акта, с който е било прехвърляно действителното господство върху вещта от прехвърлителя на приобретателя според старото германско право. Актът с който било прехвърляно ‘Gewere’ от продавача на купувача, се схващал като “обличането” (овластяването) му с власт (*Sachherrschaft*) върху вещта – обект на прехвърлителна или правоучредителна сделка. Вследствие на това овластяване приобретателят се снабдявал с правна защита, предоставяна му от съда във връзка с упражняваната от него власт, когато същата му бивала отнета против неговата воля. Под влияние на старогерманското право и други части на средновековна Европа, напр. Англия, постепенно възприели конструкцията за ‘Gewere’ (‘*seisin in law*’) като законно овластяване на приобретателя чрез въвода му в т.н. конструктивно владение (‘*constructive possession*’ = ‘*to put someone in possession*’) и й придали значението на придобиване на действителна власт и контрол (‘*actual power and control*’) върху вещта. Затова в английската доктрина HEPBURN, S. *Op. cit.*, p. 35 изтъква, че ‘*seisin*’ (‘*gewere*’) може да съществува само там и дотолкова, доколкото лицето, което е притежателят на вещта, има и

В общия случай фактическият състав на средновековния институт ‘Gewere’ (‘seisin in law’) включвал два кумулативни елемента – обективен (физическа власт) и субективен (намерение за своене), които напомнят силно на признаците ‘corpus’ и ‘animus domini’ при института на владението във вида, в който последният е преминал в съвременните правни системи от римското право⁶⁰⁸. При тяхното наличие в старогерманското право се приемало, че е налице корпорално (телесно) господство върху вещта (corporeal seisin). Но наред с това в рамките на квалификацията “seisin” се допускали и случаи, при които един от тези два елемента липсва. Случаите, при които не била налице непосредствената физическа връзка на владелеца с вещта, се означавали като “некорпорално владение” (incorporeal seisin), но това не означавало, че ‘Gewere’ е изгубено. В тази връзка заслужава да се уточни, че за разлика от владението (possessio) по римското и съвременното право, което е само едно фактическо обществено отношение, при средновековното ‘Gewere’ (‘seisin in law’) се пораждало едно правно отношение, чието съдържание включвало господството върху вещта, с което бил облечен титулярът. Затова било възможно и прехвърлянето на самото ‘Gewere’ и без вещта да бъде непосредствено предадена от досегашния титуляр на приобретателя.

От друга страна, за обособяването на добросъвестното придобиване на движими вещи като самостоятелен придобивен способ допринася възгледът на старото германско обичайно право, че движимите вещи са по-малоценни и поради това не заслужават тази защита, с каквато се ползва собствеността върху недвижимите имоти (*vilis et abiecta mobilia possessio*)⁶⁰⁹. С оглед на това, при решаване на конфликта между интереса на досегашния собственик и добросъвестния приобретател на движима вещ в старогерманското право от ключово значение било разграничението между хипотезата на доброволно поверяване (предаване) на движимата вещ от нейния собственик (‘freiwillig aus der Hand gegeben’ – напр., по договор за заем за послужване, влог, залог, наем) на избрано от него “доверено” лице (Gewährsmann, Vertrauensmann),

действителната физическа власт върху нея. Ако последната му бъде отнета, то има право на иск за връщане на вещта срещу лицето, което му я е отнело. За да бъде уважен този иск, ищецът трябва да докаже, че е имал вещта в свое действително господство. Терминологичният еквивалент на старонемската дума ‘Gewere’ във френския правен език е ‘saisine’. Доколкото това понятие се прилагало и за хипотези, при които господството върху движима вещ бивало придобито не само чрез прехвърлянето ѝ от другото, а и чрез първично установяване на владение върху нея с едностранни действия (напр., завладяване), в периода XVI – XVIII век понятието ‘Gewere’ (‘seisin in law’) под влияние на римското ‘possessio’ придобило едно по-общо значение, почти еквивалентно на съвременното понятие за владение (“Besitz”) в немското право. Заради влиянието на старогерманското обичайно вещно право понятието “Besitz” според уредбата по §§ 854 – 872 от германския ГК е по-широко от понятието за владение (possessio) по римското право и по чл. 68, ал. 1 от ЗС. Родовото понятие “Besitz” в ГК (превеждано у нас неточно като владение) се основава само на действителното господство, власт върху вещта (Sachherrschaft), а не върху намерението за своене (animus domini, Eigentümerwillen). Това означава, че понятието “Besitz” по смисъла на ГК обхваща както владението (possessio = corpus possessionis + animus domini), така и държането (detentio), отговарящо на уредбата по чл. 68, ал. 2 от ЗС у нас. Владението strictu sensu като съчетание между двата елемента – обективен (корпус) и субективен (анимус) се означава в немския понятиен апарат като “Eigenbesitz”. Вж. по-подробно за историческото формиране на понятието “Besitz” у KÖBLER, G. *Deutsche Rechtsgeschichte*, Op. cit., S. 168. Относно историческото тълкуване на понятието ‘Gewere’ (‘seisin in law’) вж. EISENHARDT, U. *Deutsche Rechtsgeschichte*. 3. Aufl., C. K. Beck, München, 1999, S. 69 – 70; CONRAD, H. *Deutsche Rechtsgeschichte*. Bd. I. Frühzeit und Mittelalter. 2. Aufl., Verlag Müller, 1962, S. 44 f.; KÖBLER, G. *Deutsche Rechtsgeschichte*. 6. Auflage, München, 2005, S. 8; HÜBNER, R. *A History of Germanic Private Law*. The LawBook Exchange Ltd. Union. New Jersey, 2000, p. 185 et seq.

⁶⁰⁸ Вж. HÜBNER, R. *A History of Germanic Private Law*. Op. cit., p. 186.

⁶⁰⁹ Вж. ВЕНЕДИКОВ, П. *Система на българското вещно право*. София, 1947, с. 327; ПЕТРОВ, Вл., *Правилото ‘en fait de meubles possession vaut titre’ во бугарското гражданско право*. – Сборник на трудови од меѓународната конференција „Македонско-француски денови на правото – 200 години од Code civil”. Просветно дело АД. Скопје, 2005 г., с. 101.

и хипотезата на изгубване на “Gewere” против волята на собственика чрез кражба или грабеж (‘unfreiwillig abhanden gekommene Sachen’). Нормите на старогерманското право давали различно разрешение за случаите, при които вещта е излязла от непосредственото физическо господство на собственика и е била предадена на друго лице с негово съгласие, и случаите, при които това е станало против или без неговата воля и без той да я е предавал на когото и да било. Изхождало се от принципа, че винаги, когато една вещ е излязла от фактическата власт на собственика не по негова воля и без да я е предавал другиму, добросъвестният ѝ владелец, получил тази вещ от прехвърлител-несобственик, не придобива правото на собственост. Съобразно това правило в първия случай (когато сам е предал вещта другиму по договор за заем, наем, влог и т.н.) собственикът можел да иска своята вещ само след изтичане на уговорения срок, и то само от контрахента си, на облигационно основание, поради относителното действие на договора⁶¹⁰. Ако междувременно контрахентът му, на свой ред, бил прехвърлил и предал вещта на трето лице, последното не било длъжно да върне вещта на собственика ѝ. Без значение бил начинът, по който това трето лице е получило владението върху вещта. Даже и да било недобросъвестно или да било откраднало вещта от заемателя (наемателя, влогоприемателя, залогодържателя), собственикът не можел да я ревандикира успешно срещу това трето лице. Той следвало да се задоволи само с правото да иска парично обезщетение от лицето, на което лично е поверил вещта си, т. е. от своя контрахент.

Идейната основа на възгледа за тази ограничена ревандикация на движимите вещи по старото германско право лежи в максимата ‘*Hand wahre Hand*’ („ръка пази ръка”), станала популярна и чрез израза ‘*Deinen guten Glauben must du dort suchen, wo du ihn gelassen hast*’ („твоеото доверие трябва да си ги търсиш там, където си го оставил”)⁶¹¹. Смиълът на този принцип се свързвал с идеята, че собственикът, който сам и по своя воля е поверил вещта си на едно избрано от него лице, следва да носи риска от лошо направения избор на “доверено” лице, ако същото в нарушение на задължението си за връщане на вещта на собственика ѝ я прехвърли на едно трето добросъвестно лице⁶¹². Неограничена ревандикация срещу всяко трето лице, което владее или държи вещта без основание, се допускала само при изгубване на ‘Gewere’ против волята на титуляра, т. е. само по отношение на вещи, които били отнети от владението на техния собственик без негово съгласие (abhanden gekommene Sachen – откраднати или изгубени вещи)⁶¹³.

3. С рецепирането на римското право в Германия и Франция през XIV век старогерманският принцип за ограничено “преследване” (ограничена ревандикация) на движимата вещ от нейния собственик, когато тя била поверена от самия него на прехвърлителя, влязъл в колизия с индивидуалистичния подход при уреждане на

⁶¹⁰ Така MINUTH, Kf. *Besitzfunktionen beim gutgläubigen Mobiliarerwerb im deutschen und französischen Recht*. Mohr Siebeck, Tübingen, 1990, S. 223 – 226.

⁶¹¹ Именно този втори възглед навлиза в европейската доктрина. Вж. ERCKLENTZ, W. *Der Erwerb vom Nichtberechtigten*. Eine Schöpfung germanischen Rechtes, Leipzig, 1935, цит. по Karner, E., *Gutgläubiger Mobiliarerwerb*. Zum Spannungsverhältnis von Besitzschutz und Verkehrsinteressen. Springer Wien New York, 2006, S. 76, Fn. 387; HÜBNER, R. *A History of Germanic Private Law*, Op. cit., p.185 et seq.; KARNER, E., *Gutgläubiger Mobiliarerwerb*, Op. cit., S. 81 et seq.; STAGL, J. *Gutgläubiger Fahrnisserwerb als ‘sofortige Ersitzung’*, Op. cit., S. 535 et seq.; ТАДЖЕР, В. Владение. Софи – Р, София, 2001, с. 161 – 163.

⁶¹² Вж. HÜBNER, R. *A History of Germanic Private Law*, Op. cit., p. 19; За ограничената ревандикация на движими вещи, напуснали фактическата власт на собственика си с негово съгласие, вж. също HÜBNER, H. *Der Rechtsverlust im Mobiliarsachenrecht*. Rechts- und Staatswissenschaftliche Veröffentlichungen der Görres-Gesellschaft, N.F., 1955, S. 17.

⁶¹³ Така STAGL, J. *Gutgläubiger Fahrnisserwerb als ‘sofortige Ersitzung’*, Op. cit., S. 535.

защитата на правото на собственост в римското право⁶¹⁴, основан на принципа “*Ubi rem meam inventio, ibi vindico*”⁶¹⁵. В зората на рецепцията под влияние на римското право старогерманските съдилища започнали да допускат неограничена ревандикация на движими вещи, прехвърлени на трето лице от несобственик, макар принципът “*Hand wahre Hand*” формално да запазвал все още значението си⁶¹⁶. За целта, като откраднати или изгубени вещи започнали да бъдат третирани и вещите, прехвърлени от лицето, на което собственикът им ги бил поверил по своя воля за ползване, пазене, на влог и т. н. без овластяване от страна на последния. В този период се установява едно особено съжителство между традиционния за римското право ревандикационен иск и старогерманския иск за нарушаване на “*Gewere*” – т. нар. *Gewerebruchsklage*⁶¹⁷. Това положение позволявало на лишения от вещта си собственик да избира с кой от двата иска да се защити. В частност, старогерманският иск за нарушаване на “*Gewere*” (*Gewerebruchsklage*) продължавал да намира приложение, изпълнявайки функциите на иск за собственост. Фактът, че въпреки напредващия процес на рецепция на римското право, старогерманските вещноправни институти продължавали да съществуват, макар и с променена характеристика, се дължал най-вече на здраво вкоренените им традиции в общественото правосъзнание от тази епоха, които не могли да бъдат отведнъж заличени под влияние на навлизания търговски оборот.

4. С течение на времето принципът “*Hand wahre Hand*” започнал да става дотолкова несъвместим с възкресеното при рецепцията римскоправно понятие за правото на собственост, че правел практически неприложима идеята за защита на интереса на добросъвестния приобретател на движима вещь във вида, в който тя произтичала от старогерманското право. Възраждането на римските вещноправни институти довело до това, че собствеността вече изглеждала немислима без признаване на правото на собственика да иска своята вещь от всяко лице, в чието безоснователно владение или държане тя би била намерена. С напредването на рецепцията на римското право в Западна Европа влиянието на старогерманското обичайно право се свело до правилото, че ипотечното право върху движими вещи не може да бъде упражнено по отношение на трети лица, на които вещта е била прехвърлена (“*meubles n’ont pas de suite par hypothèque*”)⁶¹⁸.

В същото време възкресяването на римскоправния принцип “*nemo plus iuris*” започнало все повече да се превръща в сериозна бариера пред бързо развиващия се оборот на движими вещи, тъй като налагало във всеки отделен случай купувачът да прави проверка за правата на праводателя си, а това било немислимо, практически невъзможно и свършено чуждо за правосъзнанието на хората в онова време. От друга

⁶¹⁴ MINUTH, Kl. *Besitzfunktionen beim gutgläubigen Mobiliarerwerb im deutschen und französischen Recht*, Op. cit., S. 230 – 231.

⁶¹⁵ Както свидетелстват КОЛЕН, А., А. КАПИТАН. *Елементарен курс по френско гражданско право*. Том I. Книга II – Вещно право. Държавна печатница. София, 1926, с. 325, римскоправният принцип за неограничена ревандикация на движимите вещи, който жертвал интересите на добросъвестния приобретател на движима вещь от несобственик и стопанските нужди на търговията с цел зачитане и защита на правото на собственост, преминал и във френското обичайно право от периода XV – XVI век. Според книга II, глава 33 на Големия сборник от обичайни закони (*Grand Coutumier*) от 16-ти век собственикът на движима вещь можел да я ревандикира срещу всеки владелец, освен ако последният не бил придобил тази вещь по давност. Аналогично правило съществувало и в книга I, отдел 43 от Полския сборник от обичайни закони (*Somme rurale*), съставен от J. Bouteiller с цел систематизация на обичайното право от XVI – XVII в.

⁶¹⁶ MINUTH, Kl. *Besitzfunktionen beim gutgläubigen Mobiliarerwerb im deutschen und französischen Recht*, Op. cit., S. 233.

⁶¹⁷ Ibidem.

⁶¹⁸ Вж. ВЕНЕДИКОВ, П. *Система на българското вещно право*. Цит. съч., с. 327; ПЕТРОВ, Вл. *Правилото ‘en fait de meubles possession vaut titre’ во бугарското гражданско право*. Цит. съч., с. 102.

страна, самите обичайноправни норми, които регулирали гражданския обмен през Средновековието в отделните региони (напр., Парижките обичаи, Орлеанският обичай и др.) давали основа за противоречиви решения относно срока на придобивната давност, необходим на добросъвестния владеец, за да придобие собствеността върху прехвърлената му от несобственик движима вещ. Според някои средновековни правници в такъв случай било необходимо изтичането на 30-годишна придобивна давност, а други се придържали към правилото в *Corpus Iuris Civilis* за тригодишната давност при движимите вещи⁶¹⁹. Предмет на спорове били също допустимите доказателствени средства, с помощта на които можело да се доказва наличието на правно основание (титул) за придобиване на вещта от добросъвестния владеец, както и възможността за придобиване по давност на откраднати или изгубени вещи, прехвърлени на такъв владеец⁶²⁰.

5. При тези условия смекчаването на римскоправната традиция за неограничена ревандикация на движимите вещи можело да бъде обосновано вече не с „доверчивостта“ на собственика на вещта, а с качествено различни съображения, свързани с идеята за сигурност на разгръщания се търговски оборот⁶²¹. От XVIII век нататък повелята за защита на интересите на оборота (*Verkehrsschutzinteressen*) започва да намира отражение и в най-ранните граждански кодификации в Западна Европа. Пример в това отношение е разпоредбата на § 168 от ГК на Западна Галиция от 1797 г., според която при добросъвестното придобиване на движими вещи правото на собственост на приобретателя се извежда не от патримониума на неовластения владеец-прехвърлител, а пряко по силата на закона, и то в интерес на сигурността на търговията и обмена⁶²². Но още от първата половина на XVIII век съдебната практика и френската доктрина в лицето на *Pothier*⁶²³ започнали да признават правото на добросъвестния владеец, купил вещта на общодостъпен пазар или на публична продажба, да откаже да я върне на действителния ѝ собственик (*versus dominus*), докато последният не му възстанови покупната цена. Този модел за уреждане на конфликта между интересите на собственика и добросъвестния приобретател бива възприет десетилетия по-късно в разпоредбата на чл. 2280 (стара номерация; нова – чл. 2277) от френския ГК, а от там и в други европейски законодателства.

6. Следващата крачка към смекчаване на принципа '*ubi rem meam inventio, ibi vindico*' била да се освободи позоваващият се на кратката 3-годишна придобивна давност добросъвестен владеец (извън хипотезите на покупка на вещта на пазар или публична продажба) от нуждата да доказва наличието на годно правно основание (*titulus*) за придобиването на движимата вещ от несобственик, защото то се предполага в негова полза. В този смисъл *Pothier*⁶²⁴ схващал идеята, че по отношение на движимите вещи владението има силата на юридическо основание. Но някои коментатори на френската съдебна практика от средата на XVIII век, като *Denizard, Valin*, преди всичко обаче *Fr. Bourjon*⁶²⁵, отишли още по-далеч, като вместо да презумират съществуването на

⁶¹⁹ Вж. КОЛЕН, А., А. КАПИТАН. *Елементарен курс по френско гражданско право*. Цит. съч., с. 325.

⁶²⁰ Пак там, цит. съч., с. 325 – 326.

⁶²¹ Вж. STAGL, J. *Gutgläubiger Fahrnisserwerb als 'sofortige Ersitzung'*. Op. cit., S. 535.

⁶²² Ibidem.

⁶²³ Вж. POTHIER, R. *Traité du contrat de louage et Traité des cheptels selon les règles, tant du for de la conscience que du for extérieur*. Paris: Debure l'aîné, 1778, № 42, цит. по Колен, А., А. Капитан. *Елементарен курс по френско гражданско право*. Цит. съч., с. 326.

⁶²⁴ POTHIER, R. *Traité des donations entre mari et femme*, № 67, цит. по Колен, А., А. Капитан. *Елементарен курс по френско гражданско право*. Цит. съч., с. 326.

⁶²⁵ Вж. BOURJON, Fr. *Le droit commun de la France et la Coutume de Paris réduits en principes*. Paris, 1770, p. 1094, цит. по Salomons, A., *The Purpose and Coherence of the Rules on Good Faith Acquisition and Acquisitive Prescription in the European Draft Common Frame of Reference. A Tale of Two Gatekeepers*. –

юридическо основание (*titulus*) в полза на добросъвестния приобретател на движима вещ ‘a non domino’, постулирали, че при движимите вещи добросъвестното владение е равнозначно на наличие на юридическо основание (*‘en fait de meubles possession vaut titre’*)⁶²⁶. В подкрепа на това *Fr. Bourjon* изтъква, че „ревандикирането на движими вещи е вредно за общественото благо, защото по отношение на движимото имущество никой не изисква документ, който да бъде едновременно оправдателен и да служи за прехвърляне на собствеността, а в това отношение всеки се доверява и се задоволява с владението”⁶²⁷. С оглед на това може да се каже, че макар обособяването добросъвестното придобиване на движими вещи ‘a non domino’ като отделен първичен придобивен способ да има своя идеен зародиш в старогерманското обичайно право, окончателното му утвърждаване се свързва именно с принципа *‘en fait de meubles possession vaut titre’*, формулиран от *Fr. Bourjon*⁶²⁸. Неговият безспорен прагматизъм и изключително значение за стабилизиране на развиващия се търговски и граждански оборот на движими вещи⁶²⁹ обясняват топлия прием, който той намира не само в разпоредбата на чл. 2279 (стара номерация, нова чл. 2276) от френския ГК, но и в останалите големи буржоазни граждански кодификации на 19-ти век (арг. от § 367 от австрийския ГК; чл. 707 от стария италиански ГК; § 932 от ГГК; по-късно и в чл. 714 и чл. 933-934 от швейцарския ГК и др.). По такъв начин правилото *‘en fait de meubles possession vaut titre’* ознаменува обособяването на добросъвестното придобиване на движими вещи ‘a non domino’ като първичен придобивен способ.

д-р Димитър Стоянов е преподавател в Нов български университет, департамент „Право”, E-mail: Dimitar.stoyanov@mail.ru.

Centre for the Study of European Contract Law (Amsterdam). Working Paper Series No. 2011/01. – European Review of Private Law 2013, No. 3, p. 843 et seq. За зараждането и развитието на този принцип вж. също ВЕНЕДИКОВ, П. *Система на българското вещно право*. Цит. съч., с. 327 – 328; с.а. *Ново вещно право*. Сиби, София, 1995, с. 203 – 204. При старата редакция на френския ГК теорията в лицето на ПЛАНИЮЛ, М. *Елементарно ръководство по гражданско право. Имущества, владение, собственост, сервитути*. Превод Т. Наследников., С., 1920 г., с. 225 е изтъквала, че по отношение на движимите вещи разпоредбата на чл. 2279 от френския ГК установява отклонение от консенсуалната система за прехвърляне на вещни права върху индивидуално определени вещи по чл. 1138 от същия кодекс, обуславяйки придобиването на собствеността от ефективно предаване на владението от продавача на купувача.

⁶²⁶ За значението на този принцип вж. ПЕТРОВ, Вл. *Правилото ‘en fait de meubles possession vaut titre’ во бугарското граганско право*. Цит. съч., с. 102 – 103.

⁶²⁷ Цит. по Колен, А., А. Капитан. *Елементарен курс по френско гражданско право*. Цит. съч., с. 326.

⁶²⁸ ПЕТРОВ, Вл. *Правилото ‘en fait de meubles possession vaut titre’ во бугарското граганско право*. Цит. съч., с. 103, обръща внимание на обстоятелството, че първоизточникът на тази идея трябва да се търси още в трудовете на глосатора Placentius от XII век, който при формулирането ѝ е използвал римскоправната техника на презумпцията. По-късно правилото бива доразвито от школата на естественото право в мисълта на J. Domat “la possession... naturellment est liee a la propriété et n’en droit pas etre separee”.

⁶²⁹ Така ПЕТРОВ, Вл. *Правилото ‘en fait de meubles possession vaut titre’ во бугарското граганско право*. Цит. съч., с. 103.